

50 SPOTKAŇ NA -LECIE UG

50 SPOTKAŃ NA -LECIE UG

Tym, którzy tworzyli i tworzą Uniwersytet Gdański

50-lecie
Uniwersytetu
Gdańskiego

50 SPOTKAŃ NA -LECIE UG

pod redakcją
Jerzego Piotra Gwizdały

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2019

SPIS TREŚCI

- Słowo wstępne **prof. JERZY PIOTR GWIZDAŁA** ~~~ 11
- prof. JÓZEF BACHÓRZ**
Moja dziwna droga do Uniwersytetu Gdańskiego ~~~ 17
- prof. KRZYSZTOF BIELAWSKI**
Moja pasja – nauka społecznie użyteczna i odpowiedzialna ~~~ 41
- prof. KRYSZYNA BIEŃKOWSKA-SZEWCZYK**
W fascynującym świecie wirusów ~~~ 55
- prof. JERZY BŁAŻEJOWSKI**
Moja przygoda życia na Uniwersytecie Gdańskim ~~~ 77
- prof. ZDZISŁAW BRODECKI**
Wyzwolić energię twórczą ~~~ 101
- prof. JAN BURNEWICZ**
Wspólny start ~~~ 115
- prof. STEFAN CHWIN**
Prawdziwy Uniwersytet ~~~ 137
- dr MIROSŁAW CZAPIEWSKI**
Uniwersytet wielu możliwości ~~~ 155

prof. MAŁGORZATA CZERMIŃSKA

Polonistyka rosnąca ~ 163

prof. TADEUSZ DMOCHOWSKI

Historia magistra vitae est ~ 187

prof. LUCYNA FALKOWSKA

In mari via mea ~ 201

prof. MAREK GRINBERG

Uniwersytet Gdański – uczelnia otwarta na inicjatywy naukowe ~ 221

prof. ZBIGNIEW GRZONKA

Ludzie mojego Uniwersytetu ~ 243

prof. JERZY PIOTR GWIZDAŁA

Na fundamentach Uniwersytetu ~ 259

prof. MICHAŁ HARCIAREK

Fascynujące ścieżki neuropsychologii i... gdańskich dzielnic ~ 273

prof. RYSZARD HORODECKI, prof. PAWEŁ HORODECKI,

prof. MICHAŁ HORODECKI, dr KAROL HORODECKI

Splątanie w naszym domu ~ 293

KUBA JAKUBCZYK

Szczęśliwi ci, którzy mają marzenia

i są gotowi zapłacić każdą cenę za to, aby je zrealizować ~ 319

GRAŻYNA JAŚKOWIAK

Od karty katalogowej do katalogu online.

40 lat pracy w Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego ~ 329

prof. STANISŁAW JUDYCKI

O nadziei, jaką daje filozofia ~ 357

JOANNA KAMIEN

Od spotkania do wydania, czyli skąd się biorą książki ~ 375

prof. ARNOLD KŁONCZYŃSKI

Pamięć ~ 401

prof. KRZYSZTOF KORNACKI

Stając na palcach ~ 411

prof. BERNARD LAMMEK

Pół wieku życia na Uniwersytecie Gdańskim –
wspomnienia i refleksje ~ 421

prof. WIESŁAW LASKOWSKI

Filozofia stosowana, czyli parę słów o fizyce kwantowej informacji ~ 435

prof. JERZY LIMON

Teatr, jakiego nie ma ~ 447

prof. EWA ŁOJKOWSKA

Najważniejsze miejsce na mapie świata ~ 497

prof. ANNA MACHNIKOWSKA

Wolność i władza ~ 523

prof. DAVID MALCOLM

Mój gospodarz, jego dom i to, co tam znalazłem ~ 545

prof. WŁODZIMIERZ MEISSNER

Ptaki – od studenckich pasji do profesury ~ 565

prof. MARIA MENDEL

Prawda miejsca. Uniwersytet Gdański w mikrohistoriach ~ 577

prof. BEATA MOŻEJKO

W poszukiwaniu późnośredniowiecznego morskiego Gdańska.
Ludzie, pieniądze, statki ~ 591

prof. CEZARY OBRACHT-PRONDZYŃSKI

Kaszubi na Uniwersytecie – Uniwersytet dla Kaszubów.
Refleksje nie tylko osobiste ~ 611

prof. MAŁGORZATA OMILANOWSKA

Historyk sztuki na gościńcach i bezdrożach zawodu ~ 627

prof. MARCIN PLIŃSKI

Na rzecz oceanografii ~ 637

prof. PIOTR STEPNOWSKI

Na pograniczach i pod prąd ~ 659

ALINA SWEBOCKA

Żagle w górę! ~ 671

prof. TOMASZ SWOBODA

Piwnice, sklepy, podziemia ~ 687

prof. ANNA SZANIAWSKA

Ocean Pucyfik ~ 707

prof. DARIUSZ L. SZLACHETKO

Reminiscencje biologa na półwiecze Uniwersytetu Gdańskiego ~ 727

prof. MIROSŁAW SZREDER

To my jesteśmy dla Was ~ 745

prof. BŁAŻEJ ŚLIWIŃSKI

Na drodze do przeszłości Gdańska ~ 765

prof. MARCIN TOMCZAK

Chór to wymagająca kochanka ~ 787

prof. GRZEGORZ WĘGRZYN

Wśród wirusów, genów i ludzi,
czyli ponad 30 lat na Uniwersytecie Gdańskim ~ 799

prof. MARCIN MICHAŁ WISZOWATY

Na barkach olbrzymów ~ 821

prof. MAŁGORZATA Z. WIŚNIEWSKA

Moje kamienie i kamyczki miłowe,
czyli skąd się tu wzięłam, co robię i po co ~ 849

prof. JERZY ZAJADŁO

Patriotyzm uczonego ~ 867

prof. KAMIL ZEIDLER

Od *vanitas* do *gaudeamus*, czyli o uniwersytecie, książkach,
poszukiwaniu mądrości i przy okazji trochę też o pięknie ~ 881

prof. ANNA ZIELIŃSKA-GŁĘBOCKA

Kręte ścieżki badań i nauczania ekonomii
na Uniwersytecie Gdańskim w ostatnim 50-leciu ~ 909

dr KATARZYNA ŻÓŁKOŚ

Opowieść nie tylko o piasku ~ 927

prof. MAREK ŻUKOWSKI

Paradoksalne przygody w świecie kwantów ~ 939

Sylwester Ciszek – autor portretów ~ 957

Indeks osób ~ 959

SŁOWO WSTĘPNE

In mari via tua

Uniwersytet Gdański powstał 20 marca 1970 r. Wówczas było na nim zatrudnionych 500 pracowników naukowych, w tym 23 profesorów, a studia na różnych kierunkach podjęło 1382 studentów. Przez niemal 50 lat istnienia nasza Uczelnia wykształciła łącznie około 196 tys. magistrów, 4380 doktorów i 880 doktorów habilitowanych. Obecnie kadre stanowi 1769 nauczycieli akademickich oraz 1490 pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, a na różnych kierunkach studiów licencjackich i magisterskich studiuje łącznie 23 085 studentów. Te liczby są ogromne i wciąż się zmieniają, bo Uniwersytet trwa i nieustannie się rozwija. Studia na nim kończą kolejne pokolenia absolwentów, którzy zdobytą tu wiedzę i doświadczenie wykorzystują w swojej pracy zawodowej w różnych obszarach, często zajmując wysokie stanowiska. Część z nich zostaje na naszej Uczelni i już w innej roli wpisuje się w życie Uniwersytetu.

Gdyby przejrzeć fotografie pokazujące Uniwersytet Gdański od momentu jego powołania, to widać, jak bardzo na przestrzeni lat, zwłaszcza ostatnich, się rozwinął, jak pięknie się rozbudował i jednocześnie, jak wspaniale się skonsolidował w ramach Kampusu w Gdańsku-Oliwie, przy czym pozostały

zarówno siedziby w Gdyni i Sopocie, o których rozwój również dbaliśmy. To bardzo ważne, ponieważ budynki służą lepszym warunkom nauki oraz pracy, a także integracji w ramach całej Uczelni. Jednak są tylko otoczką, liczy się przede wszystkim to, co w nich oraz komu i czemu służą. Bez ludzi nie mają racji bytu, tak jak idea uniwersytetu traci sens bez uczących się i uczonych. Dlatego w publikacji z okazji jubileuszu 50. urodzin Uniwersytetu Gdańskiego chcemy pokazać osoby, które go tworzą. Budynki przez kolejne stulecia będą dawały świadectwo swoim niezmiennym trwaniem. Tymczasem ci, którzy w nich pracowali i nadal pracują na rzecz naszej Uczelni, mogą przemówić w tej książce.

Historia Uniwersytetu Gdańskiego to nie tylko przeszłość, ale również rzeczywistość, którą tworzymy tu i teraz. Co ważne i na co chcieliśmy zwrócić szczególną uwagę, to fakt, że uniwersytet nie jest tylko instytucją, że w pierwszej kolejności to są ludzie – naukowcy i dydaktycy, studenci oraz pracownicy administracji. Ich praca składa się na wielką różnorodność Uniwersytetu, którą na poziomie bardzo podstawowym wyraża podział na 11 wydziałów oferujących studia na 79 kierunkach, a także 219 specjalności. Ta różnorodność badań naukowych stanowi o wielkim bogactwie naszego Uniwersytetu, ale jednocześnie sprawia, że nie jesteśmy w stanie poznać go całościowo, bo zwyczajnie nie jest to możliwe. Mniej więcej orientujemy się w liczbach, gdyż statystyka przemawia do naszej wyobraźni, ale niewyobrażalne są dla nas: wieloaspektowość, poziom zaawansowania i, co wymaga podkreślenia, użyteczność prowadzonych na Uniwersytecie badań oraz podejmowanych inicjatyw społecznych i kulturowych. Trudno to sobie wyobrazić, bo większość z tych działań odbywa się w ścisłym gronie naukowców, a artykuły oraz książki na ten temat również są skierowane do specjalistów. Trzeba jednak pamiętać, że z rezultatów prac badawczych korzystają tysiące ludzi w Polsce i na świecie.

Dlatego postanowiliśmy oddać głos przedstawicielom bardzo różnych dziedzin, by opowiedzieli o swoich działaniach, pasjach naukowych i okołonaukowych oraz podejmowanych na różnych polach inicjatywach. Książka ta jest więc opowieścią o naszej Uczelni przez pryzmat osób, które ją współ-

tworzą. Pamiętając o tym, że Uniwersytet to My, chcemy pokazać, jakie jest jego oblicze. Z jednej strony ma to na celu przybliżenie wszystkim, którzy nie mają na co dzień styczności z pewnymi dziedzinami wiedzy, badań z zakresu zupełnie nieznanymi im nauk. Z drugiej strony chodzi o pokazanie naszym obecnym i przyszłym studentom, z kim mają szansę się spotkać podczas zajęć na Uczelni oraz jak wielki potencjał i zaangażowanie tkwi w tym, co robią nasi pracownicy. Ma to uświadomić studentom, że nauka na Uniwersytecie Gdańskim może być wielką przygodą, tak jak pełna pasji jest praca osób, które zabrały głos w tej książce. Opowiadają o swoich fascynacjach, pracy na UG, nie zapominając też o swoich nauczycielach, ważnych osobach, którym wiele zawdzięczają, o roli, jaką Uniwersytet odgrywa w ich życiu, a także o tym, co robią na pograniczu swojej pracy na Uczelni, a co przede wszystkim dawali, dają i mają do zaoferowania innym. Te opowieści, celowo ubrane w formę esejów, a nie tekstów naukowych, są bardzo różne, tak jak różni są ich autorzy. To jednak świadczy o wartości niniejszej publikacji i pokazuje, że w różnorodności każdy może znaleźć coś dla siebie.

Czytając zebrane tu eseje, trudno nie czuć dumy z bycia częścią tej społeczności, ze współtworzenia wspaniałej idei uniwersytetu. Pięćdziesiąt tekstów, które się tutaj znalazły, ma wymiar symboliczny, bo w oczywisty sposób nawiązuje do jubileuszu 50-lecia. Ma jednak też wymiar symboliczny w odniesieniu do całości naszej Uczelni, ponieważ w pewnym sensie są one również głosem w imieniu tych, których tekstów tu nie znajdziemy, ale zostali przywołani, choć nie zawsze wprost. Trzeba było dokonać pewnego wyboru. Jestem przekonany, że wszystkie zebrane tu osoby w sposób godny reprezentują Uniwersytet Gdański. Każdy z autorów jubileuszowej książki w pełni zasługuje na to, by właśnie jego tekst ją otwierał. Mamy tu pięćdziesiąt niebywałych osobowości i dlatego nie było innej możliwości niż przyjęcie zasady precedencji obowiązującej w organizacjach międzynarodowych. Jest to jedyne obiektywne kryterium pozwalające uporządkować publikację.

Wszystkich autorów prezentowanych tekstów łączy zaangażowanie i pasja w ich pracy naukowej i zawodowej oraz radość i satysfakcja z bycia częścią naszej społeczności akademickiej. Mam nadzieję, że dzięki spotkaniom z nimi

na kartach tej książki uda się zarazić pasją do nauki, do kultury, do wspólnej pracy badawczej, do edukacji czy nawet do podejmowania wielkich idei i odwagi, by iść za marzeniami – w sensie ogólnym pasją do uniwersytetu, a ściślej właśnie do naszej *Alma Mater*. Uniwersytet Gdański jest naszym miejscem i z nim się utożsamiamy, na jego rzecz chcemy pracować, pamiętając też o dziedzictwie, jakie pozostawili nam ci, którzy byli tu przed nami. Wiemy bowiem, że historię każdego miejsca tworzą ludzie i tak też jest z historią Uniwersytetu Gdańskiego, który obchodzi swoje 50. urodziny. Nie zapominamy więc i o tych, którzy w Gdańsku tworzyli szkolnictwo wyższe wiele lat wcześniej, przygotowując podwaliny pod naszą Uczelnię. Jej historia jest dziedzictwem i wszyscy powinniśmy czerpać z niego, ale przede wszystkim je rozwijać na różnych polach. Uniwersytet bowiem to nauka, a bez rozwoju nie ma nauki. O tym właśnie jest ta książka – o życiu w służbie nauki i prawdy, o ciężkiej codziennej pracy dla dobra naszej *Alma Mater*, naszej ojczyzny i przyszłych pokoleń.

Gdańsk, 30 września 2019

Jerzy Piotr Gwizdała

Książka, wydana z okazji 50-lecia Uniwersytetu Gdańskiego, jest spotkaniem z autorami zebranych tu esejów. Jest też opowieścią o Uczelni przez pryzmat ludzi, którzy ją współtworzą. Pamiętając o tym, że Uniwersytet to My, chcemy pokazać, jakie są jego oblicza. Pięćdziesiąt tekstów, które się tutaj znalazły, ma wymiar symboliczny, bo w oczywisty sposób nawiązuje do naszego jubileuszu. Czytając je, trudno nie czuć dumy z bycia częścią tej społeczności, ze współtworzenia wspaniałej idei uniwersytetu. Wszystkie zebrane w książce osoby łączy zaangażowanie i pasja w ich pracy naukowej i zawodowej oraz radość i satysfakcja z bycia częścią społeczności akademickiej. Uniwersytet Gdański jest naszym miejscem i z nim się utożsamiamy, na jego rzecz chcemy pracować, pamiętając też o dziedzictwie, jakie pozostawili nam ci, którzy byli tu przed nami. Wiemy bowiem, że historię każdego miejsca tworzą ludzie i tak też jest z historią Uniwersytetu Gdańskiego, który obchodzi swoje 50. urodziny. Jego historia jest dziedzictwem i powinniśmy czerpać z niego, ale przede wszystkim je rozwijać na różnych polach. Uniwersytet bowiem to nauka, a bez rozwoju nie ma nauki. O tym właśnie jest ta książka – o życiu w służbie nauki i prawdy, o ciężkiej codziennej pracy dla dobra naszej *Alma Mater*, naszej ojczyzny i dobra przyszłych pokoleń.

ISBN 978-83-7865-919-8

